FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT SIEGBERT ALBER

föredraget den 18 maj 1999 *

A — Inledning

1. Förevarande begäran om förhandsavgörande från Tribunal du travail de Mons (Belgien) rör tolkningen av artikel 46b.2, jämförd med artikel 46.1 a i i förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, [1] i ett ärende rörande beräkning av en arbetstagares ålderspension enligt det belgiska pensionssystemet.

2. Sökanden i målet vid den nationella domstolen (nedan kallad sökanden) uppbär tysk pension på grund av arbete under åren 1938—1945. Efter det att den behöriga tyska institutionen beviljat rätt till tysk pension, gjorde den belgiska institutionen en ny beräkning av den belgiska pensionen.

3. Den relevanta belgiska lagstiftningen [2] innehåller en så kallad "krigsårspresumtion" enligt vilken "arbetstagare som har arbetat under tiden mellan den 1 januari 1938 och den 31 december 1944 anses ha fortsatt att arbeta under samma villkor hela tiden från anställningens slut till den 31 december 1945". [3] Denna presumtion bryts endast av anställningsperioder för vilka den berörda personen har rätt till pension enligt ett annat belgiskt pensionssystem, med undantag för egenföretagare, eller ett utländskt pensionssystem. [4]

* Originalspråk: tyska.

1 — Konsoliderad version av rådets förordning av den 14 juni 1971 (EGT L 28, 1997, s. 1).

2 — Se artikel 32.1 i kunglig kungörelse av den 21 december 1967, offentliggjord i *Moniteur belge* av den 16 januari 1968.

3 — Begäran om förhandsavgörande, s. 3.

4 — De relevanta delarna av den omtvistade bestämmelsen har följande lydelse:

"...

Le travailleur salarié qui a exercé en cette qualité une activité au cours de la période comprise entre le 1er janvier 1938 et le 31 décembre 1944 est censé avoir continué cette activité de travailleur salarié dans les mêmes conditions de durée pendant toute la période se situant entre la date à laquelle son occupation a pris fin et le 31 décembre 1945.

...

Cette présomption n'est renversée que pour les périodes d'occupation pour lesquelles l'intéressé peut prétendre à une pension en vertu d'un autre régime belge, à l'exclusion de celui des travailleurs indépendants, ou d'un régime d'un pays étranger.

..."

Denna bestämmelse har upphävts genom kunglig kungörelse av den 4 december 1990, men i denna kungörelse föreskrivs i artikel 50 att den upphävda bestämmelsen fortfarande är tillämplig vad avser pensioner som har börjat utbetalas före den 1 januari 1991, *Moniteur belge*, den 20 december 1990.

4. Tolkningsfrågan har sin bakgrund i följande tvist: sökanden försökte få till stånd att åren 1943 och 1944 skulle beaktas vid beräkningen av hans belgiska pension som arbetstagare. Svaranden i målet vid den nationella domstolen, l'Office national des pensions (nedan kallad svaranden), anser att presumtionen för reguljärt arbete, vilken följer av artikel 32.1 i den kungliga kungörelsen, under den omtvistade perioden har brutits, eftersom sökanden uppbär pension från en utländsk institution för denna period.

5. Sökanden, som är född den 18 juni 1922, beviljades, genom beslut av den 30 september 1986, med verkan från och med den 1 juli 1986, belgisk pension enligt pensionssystemet för arbetstagare, grundad på en förvärvsverksamhet som motsvarade 6/45 för åren 1941—1946. Legalpresumtionen i artikel 32.1 i den kungliga kungörelsen av den 21 december 1967 tillämpades vad avser åren 1943—1945.

6. I beslutet beaktades att sökanden varit deporterad under perioden från den 29 mars 1943 till den 30 april 1945, under vilken tid han tvingats att arbeta i Luckenwalde, som senare kom att ingå i — den senare och numera före detta — Tyska demokratiska republiken. Eftersom forna DDR inte beviljade pension i sådana fall, ansökte sökanden aldrig om pension från denna stat.

7. Efter Tysklands återförening år 1990 ansökte sökanden den 4 maj 1994 om tysk pension. Den behöriga tyska institutionen, Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz, beviljade, genom beslut av den 6 juli 1995, sökanden rätt till pension från Förbundsrepubliken Tyskland uppgående till 465,12 DEM om året vad avser perioden från den 29 mars 1943 till den 30 april 1945.

8. Med anledning av detta beslut om pension från den behöriga tyska institutionen gjorde den belgiska institutionen en ny beräkning av sökandens pension. Genom beslut av den 31 juli 1995, med verkan från och med den 1 januari 1992, beviljades sökanden rätt till pension för åren 1941, 1942, 1945 och 1946. [5]

9. I ärendet rörande beräkning av rätt till pension enligt gemenskapsrätten, närmare bestämt artikel 46 i förordning nr 1408/71, visade det sig att det sammanlagda beloppet av de två pensioner som sökanden uppbär (4/45 plus 2/45) var lägre än det belopp som garanteras enligt belgisk pension för de två åren (6/45), trots att

5 — År 1946 tillgodoräknades på grund av att sökanden gjort sin militärtjänst under denna tid.

sökanden erhöll kompletterande pension uppgående till den belgiska pensionens teoretiska belopp.

10. Den 30 januari 1996 begärde sökanden omprövning av pensionsbeslutet med stöd av förordning nr 1408/71 i dess lydelse enligt förordning (EEG) nr 1248/92. [6]

11. Denna begäran avslogs genom det omtvistade beslutet, vilket delgavs sökanden den 16 april 1996, och i vilket angavs att svaranden inte längre kunde tillämpa krigsårspresumtionen för åren 1943 och 1944. Sökanden överklagade detta beslut till domstol.

12. Den hänskjutande domstolen är övertygad om att svarandens bedömning är korrekt. Den har härvid anslutit sig till det allmänna ombudets yttrande i det mål som den har att avgöra: enligt denne gäller legalpresumtionen för krigsåren endast om det inte har utförts några faktiska prestationer som redan eller också grundar rätt till ålderspension för samma period. Det är fråga om en regel som ger en rättighet, det vill säga ett villkor för beviljande och inte en regel om sammanträffande. Om detta villkor för beviljande inte fanns, skulle två pensioner kunna beviljas för samma avgiftsinbetalningar eller samma försäkringsår. I detta fall rör det sig inte om sammanträffande utan om en fiktiv sammanläggning av försäkringsperioder.

13. Den hänskjutande domstolen har vidare konstaterat att den ersättning som Förbundsrepubliken Tyskland utger till sökanden inte utgör skadestånd för hans deportation för tvångsarbete utan tvärtom en ålderspension grundad på prestationer som han har utfört i Tyskland.

14. Vad avser beräkningen av den pension som sökanden har rätt till enligt det belgiska pensionssystemet, i enlighet med en gemenskapsrättslig beräkning, har den hänskjutande domstolen redan bifallit sökandens yrkanden i vissa delar. Domstolen vill emellertid innan den fattar ett slutgiltigt avgörande be EG-domstolen att belysa frågan huruvida bestämmelsen om bruten krigsårspresumtion, till följd av en försäkringsperiod i ett annat land för vilken pension verkligen utbetalas, utgör en bestämmelse om förbud mot sammanträffande i den mening som avses i förordning nr 1408/71, i dess lydelse efter förordning nr 1248/92, varvid denna bestämmelse vid beräkningen endast enligt de bestämmelser

6 — Rådets förordning av den 30 april 1992 om ändring av dels förordning (EEG) nr 1408/71, dels förordning (EEG) nr 574/72 om tillämpning av förordning (EEG) nr 1408/71 (EGT L 136, s. 7; svensk specialutgåva, område 5, volym 5, s. 130).

som den behöriga institutionen har att tillämpa,[7] inte får tillämpas.[8]

15. Den hänskjutande domstolen har ställt följande tolkningsfrågor till domstolen i sin begäran om förhandsavgörande:

"Tvingar de nya bestämmelserna i förordning (EEG) nr 1248/92 Belgien att tillerkänna en förmånstagare rätt till ålderspension, beräknad på grundval av förvärvsverksamhet som delvis omfattar år under vilka presumerade eller fiktiva prestationer skall tillgodoräknas — såvida den berörde inte kan göra anspråk på pension enligt ett utländskt system för dessa perioder av sysselsättning (principen om legalpresumtion för krigsåren enligt artikel 32.1 i kunglig kungörelse av den 21 december 1967 om allmänna bestämmelser för löntagares ålderspension och efterlevandepension, vilken upphävdes genom kunglig kungörelse av den 14 december 1990, men fortfarande gäller för ålderspensioner som började utbetalas före den 1 januari 1991), när den berörde har tillerkänts rätt till tysk ålderspension just på grundval av faktiska prestationer som motsvarar de presumerade eller fiktiva prestationer som kan beaktas enligt belgisk lagstiftning?

Med andra ord uppkommer frågan huruvida de nya bestämmelserna i förordning (EEG) nr 1248/92 skall tolkas så, att de medger sammanträffande utan minskning, innehållande eller indragning av en ålderspension som har beviljats en belgare på Belgiens bekostnad och som har beräknats på grundval av presumerade eller fiktiva prestationer enligt principen om legalpresumtion för krigsåren enligt artikel 32.1 i kunglig kungörelse av den 21 december 1967 (med det förbehåll som föreskrivs i denna bestämmelse om att den berörde emellertid inte får kunna göra anspråk på pension enligt ett utländskt system för dessa perioder av sysselsättning), med en tysk ålderspension, beräknad på grundval av faktiska prestationer som omfattar samma period, eller om det tvärtom förhåller sig så att undantaget i artikel 32.1 i kunglig kungörelse av den 21 december 1967 (legalpresumtionen för krigsåren skall inte gälla om den berörde kan göra anspråk på pension enligt ett utländskt pensionssystem för dessa perioder av sysselsättning) inte utgör en sådan klausul om minskning, innehållande eller indragning som inte längre är tillämplig enligt de nya bestämmelserna i förordning (EEG) nr 1248/92?"

16. Svaranden och kommissionen har yttrat sig under förfarandet. Jag kommer att redogöra för deras argument under avsnittet rörande den rättsliga bedömningen.

7 — Artikel 46.1 a i i förordning nr 1408/71.

8 — Artikel 46b.2 i förordning nr 1408/71.

B — Bedömning

17. Svaranden har med hänvisning till rättspraxis [9] hävdat att domstolen, vad avser beräkning av pensionsrättigheter, har stadfäst en princip att den mest förmånliga metoden skall tillämpas. Enligt svaranden skall den, i valet mellan en rent intern beräkning även med tillämpning av regler om förbud mot sammanträffande i medlemsstatens lagstiftning och den beräkningsmetod som föreskrivs i gemenskapsrätten, enligt vilken medlemsstatens regler om förbud mot sammanträffande inte får tillämpas, välja den för arbetstagaren mest förmånliga beräkningsgrunden.

18. Svaranden har med hänvisning till domarna i målen Romano [10] och Di Crescenzo och Casagrande [11], som meddelats i fråga om belgiska regler om tillgodoräknande av fiktiva försäkringsperioder till förmån för underåriga och vilka domstolen har ansett utgöra bestämmelser om förbud mot sammanträffande, konstaterat att det i förevarande mål är fråga om helt annorlunda regler. Krigsårspresumtionen kan brytas. Denna bevisregel utgör ett kvalifikationsvillkor för rätt till pension som den belgiska lagstiftaren har infört. Legalpresumtionen rör en viss tidsperiod och den kan brytas genom bevisning om perioder av arbete som ger rätt till pension och är därför inte en regel om förbud mot sammanträffande. *Ratio legis* bakom denna regel är enligt svaranden att undvika att bevilja flera pensioner för en och samma tidsperiod.

19. Den omtvistade regeln utgör ett kvalifikationsvillkor och inte en bestämmelse om minskning, eftersom endast en förmån som redan har beviljats kan minskas.

20. Svaranden har föreslagit att domstolen skall avge följande svar på tolkningsfrågan:

Begreppet bestämmelse om minskning, innehållande eller indragning i artiklarna 12 och 46 i förordning nr 1408/71 skall tolkas så, att det inte omfattar en bestämmelse i en medlemsstat som innehåller ett kvalifikationsvillkor som utgör en bevisregel med legalpresumtion rörande krigsåren, vilken kan brytas på grund av försäkringsperioder som ger rätt till pension enligt ett annat nationellt pensionssystem eller ett utländskt pensionssystem.

21. Kommissionen har inledningsvis konstaterat att de omtvistade pensionsförmånerna utan tvekan utgör förmåner av samma slag i den mening som avses i förordning nr 1408/71. Kommissionen har

9 — Sida 4 i svarandens skriftliga yttrande; dom av den 21 oktober 1975 i mål 24/75, Petroni (REG 1975, s. 1149; svensk specialutgåva, volym 2, s. 477), av den 16 maj 1979 i mål 236/78, Mura (REG 1979, s. 1819), av den 4 juni 1985 i mål 58/84, Romano (REG 1985, s. 1679), av den 4 juni 1985 i mål 117/84, Ruzzu (REG 1985, s. 1697), av den 13 mars 1986 i mål 296/84, Sinatra (REG 1986, s. 1047), av den 24 september 1987 i mål 37/86, Coenen (REG 1987, s. 3589), av den 17 december 1987 i mål 323/86, Collini (REG 1987, s. 5489), av den 18 april 1989 i mål 128/88, Di Felice (REG 1989, s. 923), av den 21 mars 1990 i mål C-199/88, Cabras (REG 1990, s. I-1023), och av den 11 juni 1992 i de förenade målen C-90/91 och C-91/91, Di Crescenzo och Casagrande (REG 1992, s. I-3851).

10 — Se ovan fotnot 9.

11 — Se ovan fotnot 9.

därefter jämfört relevanta bestämmelser i den lydelse som gällde före respektive efter den 1 juli 1992, varvid den kommit till slutsatsen att bestämmelserna om minskning, innehållande eller indragning inte kan tillämpas enligt någon lydelse av förordningen vid beräkningen av en pension enligt det belgiska pensionssystemet. Det är således helt avgörande huruvida artikel 32.1 i den kungliga kungörelsen av den 21 december 1967[12] utgör en regel om förbud mot sammanträffande i den mening som avses i artikel 46b i förordning nr 1408/71.

22. För att finna ett svar på denna fråga har kommissionen i detalj undersökt domstolens domar i målen Romano[13] och Conti.[14] I dessa mål hade fiktiva försäkringsår[15] och ett tillägg[16] medfört minskning av verkliga anställningsår enligt ett annat pensionssystem eller den rätt till pension som förvärvats på detta sätt. Domstolen ansåg att sådana bestämmelser angående beräkning av pension utgjorde regler om förbud mot sammanträffande i den mening som avses i förordning nr 1408/71. Enligt kommissionens mening kan denna bedömning inte omedelbart överföras på förevarande mål. Den omtvistade regeln i förevarande mål medför inte tillgodoräknande av fiktiva försäkringsår i den meningen att perioder som *inte har någon anknytning till en viss tidsperiod* beaktas. Det rör sig tvärtom om en presumtion att den berörda personen har arbetat i Belgien under en viss period. Denna presumtion kan brytas. Det rör sig därför om en bevisregel.

23. Kommissionen föreslår att domstolen avger följande svar på tolkningsfrågan:

Bestämmelser av det slag som föreskrivs i artikel 32.1 i den kungliga kungörelsen av den 21 december 1967 utgör inte bestämmelser om minskning, innehållande eller indragning i den mening som avses i förordning nr 1408/71.

Bedömning

24. Enligt artikel 46.1 a i i förordning nr 1408/71 skall den behöriga institutionen först beräkna det förmånsbelopp som skall utbetalas enligt de bestämmelser som den har att tillämpa. Härvid skall enligt artikel 46b.2 i förordningen bestämmelser om minskning, innehållande eller indragning enligt en medlemsstats lagstiftning endast tillämpas om vissa villkor som klart defini-

12 — Se ovan fotnot 4.

13 — Se ovan fotnot 9.

14 — Dom av den 22 oktober 1998 i mål C-143/97 (REG 1998, s. I-6365).

15 — Se domen i det ovannämnda målet Romano (ovan fotnot 9).

16 — Se domen i det ovannämnda målet Conti (ovan fotnot 14).

eras under punkterna a och b i denna bestämmelse [17] är uppfyllda, vilket här inte är fallet.

25. Det finns därför anledning att utgå från principen att bestämmelser om minskning, innehållande eller indragning i den mening som avses i denna bestämmelse inte kan tillämpas vid beräkningen av den belgiska pensionen. Det helt avgörande är således huruvida medlemsstatens bestämmelse att krigsårspresumtionen kan brytas på grund av bevis om försäkringsperioder som ger rätt till pension enligt ett annat nationellt pensionssystem eller enligt ett utländskt pensionssystem skall anses som bestämmelser om minskning.

26. I domen i det ovannämnda målet Conti [18] definierade domstolen bestämmelser om minskning på följande sätt:

"En nationell bestämmelse skall anses vara en bestämmelse om minskning av förmåner, om den beräkningsmetod som den föreskriver innebär att det pensionsbelopp som en person har rätt till minskas för att personen har rätt till en förmån i en annan medlemsstat." [19]

27. I förevarande fall skall det först avgöras huruvida den berörda personen "har rätt" till pension. Man måste således först ta ställning till huruvida kvalifikationsvillkoren är uppfyllda innan man därefter kan ta upp frågan om beräkning i form av eventuell minskning, vilket är den fråga som regleras i nämnda definition.

28. De faktiska omständigheterna i målet vid den nationella domstolen innebär visserligen att sökanden först erhöll belgisk pension — och detta till och med under flera år — som sedan minskades med beaktande av den tyska pension som han senare beviljades. Om man ser till situationen med beaktande av det slutliga resultatet kan man komma till slutsatsen att det här rör sig om en situation som omfattas av begreppet "bestämmelser om minskning". Det är emellertid så att händelsernas ordningsföljd är ett nödvändigt resultat av den politiska utvecklingen i samband med Tysklands återförening. Denna händelseföljd har ingen anknytning till det regelsystem som använts vid beräkningen av pensionen. Det finns berättigade skäl att, i syfte att korrekt bedöma dessa bestämmelser, fråga sig hur pensionen hade beräknats om sökanden redan när han begärde pension kunde tillgodoräkna sig rätt till pension med utgångspunkt från hela den period han hade arbetat i Tyskland.

29. Det synes uppenbart att krigsårspresumtionen enligt de belgiska bestämmelserna i så fall aldrig hade tillämpats vad

17 — "... endast om förmånen är
a) antingen en förmån som avses i bilaga IV D, vars storlek inte beror på de fullgjorda försäkrings- eller bosättningsperiodernas längd, eller
b) en förmån, vars storlek bestäms på grundval av en tillgodoräknad period som anses vara fullgjord mellan den dag då försäkringsfallet inträffade och en senare dag ...."

18 — Se ovan fotnot 14.

19 — Ibidem, punkt 25.

avser de perioder som den tyska institution har tillgodoräknat sökanden (perioden från den 29 mars 1943 till den 30 april 1945). I så fall hade, vad avser den första belgiska pensionen, endast 4/45 beaktats enligt de allmänna pensionsreglerna, och pensionen hade aldrig ens i någon mån minskats i förhållande till den ursprungliga beräkningen.

30. Om det fortfarande behövs en beräkning för att konstatera vilken pension som skall betalas, är det viktigt att beakta att en i jämförelse mindre ålderspension inte är resultatet av tillämpning av en beräkningsregel, med hänsyn till att domstolen i sin dom i det ovannämnda målet Conti har fastställt följande:

"Det skall framhållas att de nationella bestämmelserna om minskning av förmåner inte kan undandras de villkor och gränser för tillämpning som föreskrivs i förordning nr 1408/71 genom att de klassificeras som bestämmelser om beräkning av förmåner." [20]

31. I förevarande fall föreligger ingen sådan risk, eftersom krigsårspresumtionen blir aktuell först efter den egentliga pensionsberäkningen. Pensionen beviljas med utgångspunkt från samtliga relevanta perioder i den mening som avses pensionsförsäkringsbestämmelserna, det vill säga socialförsäkringspliktiga perioder eller perioder som jämställs därmed. [21] Det är först i detta skede som krigsårspresumtionen enligt de belgiska bestämmelserna kan bli aktuell. Om arbetstagaren inte kan styrka att han arbetat under hela den tid som krigsåren varade, vilket kan bero på olika praktiska eller administrativa skäl, presumeras, under förutsättning att arbetstagaren arbetat en viss minimiperiod, att arbetstagaren under hela kriget haft pensionspliktig anställning.

32. Detta arrangemang till arbetstagarens förmån, som motiveras av en önskan att fastställa en försäkringsperiod utan luckor och som har sin grund i svårigheter motiverade av kriget, saknar intresse när det går att styrka att arbetstagaren verkligen har rätt till pension för denna period enligt ett annat nationellt pensionssystem eller ett utländskt pensionssystem.

33. Att isolerat se till det sistnämnda kriteriet om rätt till pension, vilket utan tvekan har införts till förmån för arbetstagaren, kan missförstås så, att man kommer till slutsatsen att en utländsk pensionsförmån avräknas från rätten till pension enligt det inhemska pensionssystemet. Detta synsätt

20 — Ibidem, punkt 24.

21 — Det kan exempelvis röra sig om perioder av sjukdom, invaliditet eller arbetslöshet.

får emellertid inte leda tankarna från att krigsårspresumtionen enligt detta system kommer i fråga först när pensionen skall fastställas. Den belgiska lagstiftaren har genom att använda sig av begreppet "pensionsgrundande anställningstid" angett att endast förmånsperioder som verkligen tillgodoräknas arbetstagaren i den mening som avses i pensionsbestämmelserna beaktas som bevis om arbete.

34. Krigsårspresumtionen skall således anses som en bevisregel, som motiveras av de konkreta förhållandena under krigsåren, rörande bevisning om perioder som är relevanta för rätten till pension, vilken inte är tillämplig när det styrks att denna period är pensionsgrundande enligt ett annat pensionssystem. Slutsatsen att krigsårspresumtionen är en bevisregel påverkas i princip inte av att den belgiska pensionen i förevarande fall i själva verket har minskats på grund av de faktiska och politiska förhållandena i Tyskland.

35. Med hänsyn till domstolens definition av vad som utgör en bestämmelse om minskning, vilken återges i punkt 26 ovan, konstaterar jag att bestämmelserna om krigsårspresumtionen och hur denna kan brytas tillämpas redan när man tar ställning till huruvida kvalifikationsvillkoren är uppfyllda.

36. Till stöd för denna ståndpunkt vill jag erinra om att strukturen i de belgiska pensionsbestämmelser som var i fråga i målen Romano [22], Di Crescenzo och Casagrande [23] och Conti [24] och vilka domstolen har betecknat som bestämmelser om minskning i grunden skiljer sig från de bestämmelser som här är i fråga. I de tre mål som jag har nämnt var det i vart och ett av fallen fråga om ett schablonmässigt tillägg till den pension som skulle utbetalas på grund av pensionsgrundande arbete i form av fiktiva försäkringsår eller ett tillägg — i syfte att möjliggöra utbetalning av en pensionsförmån som grundas på arbete utan avbrott. I förevarande fall är det däremot fråga om en regel rörande luckor i bevisning om arbete, vad avser en viss tidsperiod.

37. De olika bestämmelsernas syfte är inte heller detsamma. De bestämmelser som var

22 — Se ovan fotnot 9.
23 — Se ovan fotnot 9.
24 — Se ovan fotnot 14.

i fråga i de tre ovannämnda domarna [25] rörde en sorts "kompensation" som hade sin grund i den berördes person och arbete (minst tjugofem års arbete i en gruva), medan det i förevarande fall rör sig om att, med hjälp av en bevisregel, lindra bevissvårigheter som har sin grund i sociala och politiska svårigheter i krigssituationer vad avser dels att i sig utöva arbete, dels att bevisa sådant arbete. De ovannämnda målen utgör därför inte grund för att beteckna de omtvistade nationella reglerna som bestämmelser om minskning i den mening som avses i förordning nr 1408/71.

38. Man kan inte heller säga att min slutsats strider mot billighetsskäl. Varken den belgiske lagstiftaren eller gemenskapslagstiftaren har önskat att arbetstagare som i en annan medlemsstat har utfört tvångsarbete under krigsåren av detta skäl, vid beräkningen av deras ålderspension, skall behandlas sämre än om de aldrig utövat något arbete eller detta inte kan bevisas.

39. Vad avser perioder för vilka krigsårspresumtionen inte kan tillämpas kan man rent teoretiskt utgå från att en pension utbetalas med stöd av ett annat pensionssystem, [26] varför den förmån som pensionären kan tänkas förlora vad avser dessa perioder kompenseras av en rättighet som kan konkretiseras.

40. I pensionsberäkningen enligt gemenskapsrätten skall man först beräkna den autonoma pensionen [27] och därefter prorata-pensionen, [28] vilken utgör en andel av det teoretiska beloppet, [29] varvid det belopp som utbetalas blir det högsta av de två. [30] Det sammanlagda beloppet måste emellertid åtminstone motsvara det belopp som hade utbetalats till arbetstagaren om han endast hade omfattats av en enda medlemsstats pensionssystem. Enligt artikel 50 i förordning nr 1408/71 kan ett tillägg beviljas av institutionen i den medlemsstat där den berörde är bosatt.

41. Jag ser således ingen anledning att av billighetsskäl ifrågasätta denna lösning som bygger på systematiska överväganden.

25 — Romano (ovan fotnot 9), Di Crescenzo och Casagrande (ovan fotnot 9), och Conti (ovan fotnot 14).

26 — Detta är ett villkor som anges den omtvistade bestämmelsen rörande hur presumtionen kan brytas.

27 — Artikel 46.1 a i i förordning nr 1408/71.

28 — Artikel 46.2 b i förordning nr 1408/71.

29 — Artikel 46.2 a i förordning nr 1408/71.

30 — Artikel 46.3 i förordning nr 1408/71.

C — Förslag till avgörande

42. Mot denna bakgrund föreslår jag att domstolen skall avge följande svar på tolkningsfrågan:

En bestämmelse i vilken föreskrivs att den så kallade krigsårspresumtionen (vilken innebär att man presumerar fortsatt försäkringspliktigt arbete under andra världskriget) bryts genom bevisning om försäkringsperioder i ett annat land som ger rätt till pension enligt pensionssystemet i en annan medlemsstat kan inte anses som en bestämmelse om minskning, innehållande eller indragning i en medlemsstats lagstiftning och vilken bestämmelse, om så hade varit, inte får tillämpas enligt artikel 46b.2 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 4 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, i dess lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 1248/92 av den 30 april 1992, vad avser beräkningen av pension med tillämpning av artikel 46.1 a i i nämnda förordning.